

Dr. Th. DENTZ.

17 November 1864 — 17 November 1914.

Dr. Th. DENTZ.

Den 17en November l.l. herdacht Dr. Th. Dentz den dag, dat hij voor 50 jaren promoveerde in de medicijnen op een proefschrift, getiteld: „de melkbreuk van de borstklier”.

Ofschoon deze gedenkwaardige dag niet onopgemerkt voor de tandartsen in Nederland is voorbijgegaan, werd toch niet door ons die groote waarde eraan gehecht, die men wellicht zoude hebben verwacht. Voor de niet ingewijden zij dan opgemerkt, dat Tandheelkundig Nederland reeds den 12en Maart 1913 had feestgevierd ter eere van het 50-jarig Tandmeesterschap van zijn nestor.

In verband hiermede schreef ik in de Studenten Almanak van dit jaar eene korte sympathiebetuiging bij het portret van Dr. Th. Dentz. Ik maakte daarbij de opmerking, dat het een ondoenlijke zaak is, om op een enkele bladzijde zijn levensschets te geven, wij zouden toch te verkort en daardoor onjuist het leven en werken van dezen bijzonderen man weergeven.

Het komt mij echter wenschelijk voor om thans hier een overzicht te geven van het leven van Dr. Th. Dentz in verband met den invloed, dien hij op de ontwikkeling der tandheelkunde in ons land heeft gehad, opdat het nageslacht zich een denkbeeld zal kunnen vormen van de moeite en opofferingen, die hij zich voor ons vak heeft getroost.

Den 24en Sept. 1858 werd Th. Dentz als student, op 18-jarigen leeftijd, bij het Athenaeum te Amsterdam ingeschreven, en den 22sten October van hetzelfde jaar bij het Amsterdamsche Studenten Corps ingelijfd. De bul, hem toen

uitgereikt, draagt de onderteekening van T. M. C. Asser als rector, F. A. Hartsen als prorector, en verder die van J. J. W. van den Biesen, J. W. G. van Maanen, C. M. J. van Alphen, A. M. L. Rümke en W. H. van Koppen.

Destijds kon men in Amsterdam geene Academische examens afleggen, en deed Dentz deze te Utrecht, waarbij testimonia van de Amsterdamsche Hoogleeraren gevorderd werden. Onder die testimonia was er een van den Hoogleeraar Heynsius, aldus luidende: „De ondergeteekende verklaart, dat de heer Th. Dentz zijne lessen over Histologie en Physiologie gedurende de jaren 1860—1862 heeft bijgewoond, en zich vlijtig op de studie daarvan heeft toegelegd”. (get. A. Heynsius).

Aan dezen Hoogleeraar had Dentz in het begin van de cursus 1861—1862 het voornemen te kennen gegeven, om zich aan de Tandheelkunde te gaan wijden, en dus minder aan de praktische oefeningen in het laboratorium deel te nemen.

Prof. Heynsius antwoordde, dat het wel meer gebeurde, dat wetenschappelijke arbeid voor meer winstgevende praktijken werd vaarwel gezegd. Ik behoef U niet te zeggen, dat dit gezegde Dentz griefde, maar wat gebeurde er later.

Den 23sten Juni 1875 hield Dentz eene voordracht over den Obturator van Süersen bij gelegenheid van de 26e Algemeene Vergadering der Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Geneeskunst, te Utrecht gehouden. Hij vertoonde daarbij een paar patiënten, die obturatoren droegen.

Het bleek, dat die voordracht zeer in den smaak viel, want voor alle aanwezigen was inderdaad het schitterende resultaat geheel iets nieuws. Na afloop van de vergadering vereenigden zich de leden in Tivoli aan een diner. Toen Dentz den Tivolituin binnentrad kwam Prof. Heijnsius naar hem toe, klopte hem met welgevallen op den

schouder en zeide met trots tot Prof. S t o k v i s, die naast hem stond: „hij is nog *mijn* leerling geweest"! En hiermede waren de grievende woorden van 1861 weer goedgeemaakt.

D e n t z had dus het plan te kennen gegeven, dat hij zich aan de tandheelkunde zou gaan wijden. Zijne opleiding tot tandmeester genoot hij uitsluitend van zijn vader. Destijds was er in Nederland nergens gelegenheid om iets van de Tandheelkunde te hooren of te zien. Slechts Prof. C. B. T i l a n u s heeft er twee college uren aan gewijd.

Den 12en Maart 1863 deed D e n t z voor de *Provinciale Commissie van Geneeskundig Onderzoek en Toevoorzigt*, resideerende te Utrecht, in het Gebouw „het IJzeren Hek" (dat later nog voor hem van beteekenis is geworden) een examen voor *tandmeester*.

Ofschoon volgens D e n t z's meening dit examen naar niets leek, waren de examinatoren blijkbaar van een ander idee en werd hij na gedurende een uur aan den tand te zijn gevoeld en op den kop van een afgestorven lijder eene extractie te hebben verricht, tot tandmeester bevorderd.

Op dit tijdstip was D e n t z candidaat in de medicijnen, en de reden, dat hij zijn tandmeestersexamen aflegde, alvorens tot Doctor gepromoveerd te zijn, vindt zijn grond in de omstandigheid, dat er voor hem eene schoone gelegenheid kwam, om de tandheelkundige praktijk te gaan uitoefenen.

D e n t z had namelijk een oom, die te Utrecht tandmeester was, en zich niet langer in staat gevoelde, hij was lijdende aan Diabetes, te praktiseeren. Die oom was van oordeel, dat D e n t z als aanstaand medicus zijn weg in Utrecht wel zou maken, eerder, dan dat hij een voldoende medische praktijk in Amsterdam zou verkrijgen. Toen D e n t z zijn voornemen aan den pas overleden Hoogleraar J. W. R. T i l a n u s mededeelde, gaf deze hem gelijk met de woorden: „beter de eerste baron, dan de laatste graaf"! Nu brak een moeilijken tijd aan. Twee maal 's weeks ging D e n t z naar Utrecht om de tandheelkundige praktijk van zijn oom

waar te nemen, terwijl hij de overige dagen van de week de medische colleges te Amsterdam bleef volgen. Den 17en November 1864 promoveerde Dentz tot Doctor in de medicijnen, en bij die promotie was ook aanwezig Dr. Lehmann, oom van den zoo juist gepromoveerde, de pas kort te voren benoemde Hoogleeraar aan het Athenaeum. Deze had zijn praktijk overgedaan aan Dr. J. W. R. Tilanus, Dr. J. B. Stokvis (beiden later tot Hoogleeraren benoemd) en aan Dr. Th. Dentz, niet wetende, dat zijn neef zich later geheel aan de tandheekunde zou gaan wijden.

Nadat het judicium was uitgesproken, Prof. van Goudoever was zijn promotor, overhandigde Prof. Lehmann Dentz een lijstje van patiënten, die hij den volgenden dag reeds had te bezoeken. Onder deze was een heer, eigenaar van een klein Hotelletje in de Warmoesstraat te Amsterdam, met hevige nierziekte, een hopeloos geval. Drie dagen na zijn promotie was Dentz op een soirée bij vrienden, het was er vroolijk en prettig en er werd gedanst. Plotseling komt iemand binnen met de boodschap, dat hij bij een patiënt in de Warmoesstraat werd geroepen. Dat kwam inderdaad verdacht voor.

Men kon niet gelooven, dat hij na pas 3 dagen te zijn gepromoveerd, reeds zulk een praktijk er op nahield, dat hij 's avonds uitgeroepen werd, en dan waar, in de Warmoesstraat, en zoo toevallig, terwijl hij juist op een soirée was. Het geval bleef verdacht.

Gedurende twee jaren heeft Dentz kans gezien de tandheekundige praktijk in Utrecht te combineeren met de medische in Amsterdam. Hij constateerde echter een groote toename van het aantal patiënten in Utrecht, en een afname van die in Amsterdam, reden, waarom hij besloot deze stad vaarwel te zeggen, en zich geheel aan de Tandheekunde in Utrecht te gaan wijden.

Zijne ervaring had hem intusschen bewezen, dat zijne tandheekundige opleiding niet voldoende geweest was.

Hij wenschte zich grondiger in ons vak te bekwamen en besloot daarom naar Londen te gaan, om de lessen te volgen op de tandheelkundige school, die daar op initiatief van Sir John Tomes was gesticht. In geheel *Europa* bestond er geen andere school op dit gebied. (De eerste tandheelkundige school in Amerika dateert van 1839).

Gaarne had Dentz reeds eerder Londen bezocht, maar de omstandigheden en de middelen lieten het niet toe. Nu echter kon hij van zijn verdiende geld aan zijn verlangen gevolg geven en vertrok hij naar Engeland, voorzien van de noodige introductiebrieven. Daarbij was er een van Prof. Donders voor Sir John Tomes, beide hadden elkander ontmoet bij Sir William Bowman, den beroemden Ophthalmoloog in Londen, den stichter van het Moorfields-Eye-Hospital. Gevoelig als de Engelschen zijn voor introductiebrieven, werd Dentz bij Tomes ten eten genoodigd en deze vertelde hem veel van zijn vriend Albert Kölliker, Professor in Würzburg, den schrijver van het bekende werk over Histologie.

Een andere introductiebrieven was van Prof. J. W. R. Tilanus aan Jonathan Hutchinson. Deze nam Dentz mee naar een hospitaal in het East-End, en daar zag hij voor het eerst de z.g. Hutchinson'sche tanden, waarover hij later het een en ander gepubliceerd heeft.

Zijn verblijf aan het Dental Hospital bracht Dentz tot andere gedachten. Tot voor dien tijd gebruikte hij nog steeds den beruchten sleutel, waarmee ook hij veel ellende gesticht heeft, voorts een z.g. koevoet, en nog 2 extractie-tangetjes voor de tanden van onder en bovenkaak. Thans echter maakte hij kennis met de extractie-instrumenten van Tomes, vervaardigd van goed Engelsch staal door den Franschman Evrard, gevestigd in Bernerstreet; later betrok Dentz ook zijne tangen van Ash and Sons.

Om ons eenigszins te kunnen indenken in de toestanden van dien tijd, is het wenschelijk een oogenblik stil te staan

bij de uitoefening van de Tandheelkunde hier te lande in die dagen. De kunsttanden voor 50 jaren, waren *menschentanden*. De firma P a p p e n h e i m te Berlijn leverde ze, ook wel de bediende van de sectiezaal in het Binnen-Gasthuis te Amsterdam. Die tanden werden in spiritus bewaard. Ze waren echter evenzeer aan caries onderhevig als onze eigen tanden, zoodat een ratelier na een paar jaren vernieuwing behoefde. Voor de bovenkaak werden die tanden bevestigd met platinastiften op gouden platen, en voor de onderkaak op ivoren basis. De afdrukken werden met was genomen, en voor een volledig gebit moesten steeds gouden gebitveeren dienst doen. De ivoren onderbasis werd als volgt vervaardigd: Het gipsmodel van de tandlooze onderkaak werd in was gekookt en aan een stuk ivoor ongeveer een passende vorm gegeven. Daarop werd met parijsch-rood (ijzeroxyd) het model bestreken en het stuk ivoor op het model gedrukt. Het rood teekende zich op het ivoor af en die plaatsen werden met scherpe stekers afgestoken. Allengs kwamen er meer punten van aanraking tot stand, en zoo ging men door tot over het geheele stuk het rood gelijkmatig verdeeld was. Evenals de tanden was ook de ivoren basis aan bederf onderhevig, zoodat ook deze telkens moest vernieuwd worden. Behalve die menschentanden bestonden ook reeds z.g. minerale tanden, maar deze waren zoo onoogelijk van vorm, dat ze koffieboonen genoemd werden. Ze werden d. m. v. platinastiftjes die in de massa gebakken waren, aan de platinastiften van het gebit gesoldeerd.

Wat de tandpoeders en geneesmiddelen betreft, die destijds werden aanbevolen, elk tandarts hield er zijne eigene op na, die hij verkocht onder zeer welluidende namen, b.v. Liqueur Philodontique, Poudre Dentifrice, Veritabel mondspoeling (Tinctura Ligni Guajaci, een zeer aan te bevelen mondspoeling bij aandoeningen van het tandvleesch van rheumatischen aard). Zelfs de groote P i c n o t heeft tot het einde zijner praktijk eene mondspoeling verkocht onder den naam van „The Tinctur”.

Op enkele uitzonderingen na stond het beroep van tandmeester zeer laag in de algemeene achting.

Toen *Dentz* zijn examen als tandmeester had afgelegd, werd hem bij verschillende families, waar hij tevoren steeds een welkome gast geweest was, niet onduidelijk te kennen gegeven, dat zijne bezoeken thans minder welkom waren.

De tandmeesters van voor 50 jaren hadden het er ook naar gemaakt. Wekelijks stonden hunne advertentiën in de dagbladen, en dan nog welke.

Vreemd dat, althans te Amsterdam en te Utrecht de tandheelkundige praktijk voornamelijk beoefend werd door Israëlieten.

De verhouding van hen tot de artsen liet ook zeer veel te wenschen over. Men vond hen nuttig als het extracties betrof, waaraan een heerkundige zich liever niet waagde.

Mijne handen staan er niet naar, was de gewone verontschuldiging van de chirurgen als ze hunne patiënten met kiespijn naar den tandmeester (tandenjood) verwezen. Die uitdrukking van tandenjood had zelfs *Nicolaas Beets* in zijne *Camera Obscura* nog gebezigd in het stukje over „Kinderrampen”. *Dentz* en *Beets* waren groote vrienden, en het is aan *Dentz* te danken, dat *Beets* in eene latere editie van de *Camera* het woord tandenjood verving door „Tandmeester”.

Leefde *Beets* nog, dan zou hij zeker het „Tandmeester”, door „Tandarts” vervangen hebben. Bij de inwijding van het Tandheelkundig Instituut der Rijksuniversiteit in de Wittevrouwenstraat te Utrecht den 21sten October 1895 was *Nicolaas Beets* ook tegenwoordig. Zijn gezicht was toen reeds minder goed, maar toch was hij gekomen om de rede van zijn vriend *Dentz* te hooren.

Wij zien het duidelijk, het vak werd verguisd, maar *Dentz* werd om zijne kennis en persoonlijke hoedanigheden gewaardeerd, en zoo iemand hadden we in die dagen noodig om ons vak naar boven te werken.

In 1865 werd bij de wet bepaald, dat de tandarts in den

geheelen omvang der geneeskunde arts moest zijn. Hiermede werd de tandheelkunde een wetenschappelijk vak en aan de handen van de charlatannerie ontrukkt, zij was reeds te lang in handen geweest van niet geneeskundige tandmeesters, die haar uitsluitend als *industrie* exploiteerden.¹⁾ De tandheelkunde kwam door deze bepaling te staan naast de andere heilkundige specialiteiten, die zich van lieverlede tot afzonderlijke vakken zelfstandig waren gaan ontwikkelen. Tot die vakken behoorden toen reeds de oogheelkunde, de oorheelkunde en de tandheelkunde. Aan de Nederlandsche Hoogeschoolen, intusschen, is de behoefte aan specialiseering niet zoo spoedig erkend geworden, de heilkunde bleef b.v. tot 1867 met inbegrip van de verloskunde in haren geheelen omvang opgedragen aan één Hoogleraar. Wel spreekt een Kon. Besluit van 1815 van de mogelijkheid van het oprichten van een nieuwen leerstoel, doch voor het onderwijs en voor de toepassing dier vakken werden geen hulpmiddelen aan de Hoogeschoolen beschikbaar gesteld. Wat het academisch onderwijs verzuimde, moest door particuliere krachten worden verschaft. In 1860 werd door Prof. F. C. D o n d e r s, voor de oogheelkunde, in deze behoefte voorzien. Eenige jaren later in 1865 vereenigden zich op initiatief van Dr. H. S n e l l e n, de heeren Dr. Th. D e n t z, Dr. A. A. L a n d, Dr. P. Q. B r o n d g e e s t en Dr. A. P. v a n M a n s v e l t tot het plan van oprichting eener kliniek, waardoor zou getracht worden te voorzien in de behoefte, 1e om den behoefligen lijder hulp te doen verschaffen volgens het standpunt der wetenschap, en 2e om aanstaande geneeskundigen de gelegenheid te geven de speciale vakken der heilkunde te zien toepassen.

De bedoeling was dus, dat Dr. D e n t z naast het verleenen van kosteloze hulp aan minvermogenden, onderwijs zou geven aan geneeskundigen en candidaat-geneeskundigen;

¹⁾ Zie het eerste vijf-jarig bestaan van de Kliniek.

de afzonderlijke stand van tandmeester was immers opgeheven. Ofschoon nu alleen den artsen de bevoegdheid gegeven was tot uitoefening van de tandheelkunde werd toch aanvankelijk het onderwijs in de tandheelkunde van Staatswege nergens gegeven. Het was dus geen wonder, dat slechts een paar artsen zich aan de tandheelkunde gingen wijden. Voordat tandheelkundig onderwijs van Staatswege werd verstrekt, en voordat de ervaring nog genoegzaam bewezen had, dat de eenheid van stand voor alle geneeskundigen niet houdbaar was, werd in Mei 1876 eene wet door onze wetgevende macht aangenomen, die weder den afzonderlijken stand van tandmeester invoerde. Dr. D e n t z heeft onder het pseudoniem van H e r o d o t u s daartegen geprotesteerd, echter zonder succes. Jammer genoeg, want deze wet heeft de ontwikkeling der tandheelkunst in ons land veel kwaad gedaan. Er werden dus weer een tandmeestersexamen en een tandmeestersbul ingevoerd, maar van toelatings-, voorbereidings- en overgangsexamens spreekt die wet niet. Het stond dus vrij aan een ieder, welke gebrekkige opleiding hij te voren ook had doorge maakt, zich voor dat examen aan te melden. Voorts moest men maar zien, waar men zijn licht wenschte op te steken.

Het behoeft hier geen betoog, dat het ontwikkelingspeil der candidaat-tandmeesters zeer verschillend was en dat het voor degenen, die zich als docenten in de tandheelkunde opwierpen een ondoenelijke taak werd eenheid in de opleiding te brengen. Hiervan moest noodwendig het gevolg zijn, dat de examen-commissie zich met het hoogstnoodige tevreden stelde.

In 1877 werd D e n t z benoemd tot *lector* in de tandheelkunde aan de Rijksuniversiteit te Utrecht. Daardoor waren de ongunstige geldelijke verhoudingen wel eenigszins verbeterd, doch eerst in 1883 kreeg D e n t z de beschikking over een *Rijksgebouwtje* aan de Neude. Velen van onze collega's zullen zich die tijden daar doorleefd nog herinneren. Van 3 boven elkander gelegen kamers, diende de onderste

als wachtkamer, de daarboven gelegene als operatie-kamer, en de bovenste, waarvan men de zoldering met gestrekten arm kon bereiken tot collegezaal. (?) Wanneer men nu weet, dat in deze al te beperkte ruimte aan gemiddeld 25 tot 30 lijdens hulp moest worden verleend in tegenwoordigheid van studenten, wier aantal met een zestal begonnen, zich allengs tot een veertigtal uitbreidde, dan kan men zich een denkbeeld maken van Dentz's stemming, dat hij daar den toekomstigen tandmeester zijn opleiding moest geven. De atmosfeer in die lokalen was dikwijls onhoudbaar en ventileeren ging steeds met tocht gepaard. Hiertegen was Dentz niet bestand, hij werd ziek en moest het onderwijs gedurende geruimen tijd staken.

Door de vriendelijke tegemoetkoming van Prof. H u b r e c h t , die zijne collegekamer er voor beschikbaar stelde kon het theoretisch college in den cursus 1894—1895 worden voortgezet.

In 1882 verscheen een boekje door Dentz geschreven en getiteld: „De kliniek tot herkenning en genezing van Tandziekten te Utrecht en de wet houdende regeling der voorwaarden tot verkrijging der bevoegdheid van Tandmeester”. Dit boekje is te beschouwen als een vervolg van het verslag van Prof. S n e l l e n betreffende het eerste vijfjarig bestaan van de Kliniek in 1871 verschenen, waaruit ik reeds het een en ander heb meegedeeld.

Dentz zegt op bldz. 20 en 21 het navolgende:

„Van Staatswege moet op voldoende wijze voorzien worden in de behoefte aan de noodige lokaliteiten. Wij mogen niet afhankelijk zijn van de welwillende beschikking der Stedelijke Regeering. Te allen tijde immers zou het afgestane lokaal voor andere doeleinden kunnen worden opgeëischt.

Wat eischt intusschen de toekomstige tandarts, zoo hij zich bij ons aanmeldt met het doel om zich voor zijne examina te bekwamen, al zij het, dat hij niet met de noodzakelijk geachte voorbereidende kennis is toegerust? En dat is de regel.

Niets meer of minder, dan dat de lector in de tandheelkunde hem geheel en al tot tandarts zal bekwamen, en oppervlakkig beschouwd, heeft hij daar het recht toe. Aan het programma door de Geneeskundige Faculteit der Universiteit te Utrecht opgesteld, behoeft hij noch wenscht, hij zich te houden.

Doch aangenomen eens, dat de student-tandarts inderdaad genoeg voorbereidende kennis bezitte om het onderwijs met vrucht te kunnen volgen, dan nog brengt een lectoraat niet mede, dat dagelijks twee tot drie uur onderwijs gegeven worde en dat toch is voor den student-tandarts noodzakelijk.

Behalve het bijwonen van het college over theoretische heekunde en der chirurgische kliniek moet hij *dagelijks* in de gelegenheid gesteld worden lijdens aan tandziekten te zien behandelen, en dat onder toezicht van den docent of zijn assistent, later zelf doen. De operatieve cursus op het phantoom en in vivo moet meermalen in de week plaats hebben. Onder den operatieven cursus en de behandeling van patiënten moet ook begrepen worden het inzetten van kunsttanden en gebitten en de behandeling van anomalieën van stand der tanden.

Een theoretisch college één of twee malen in de week moet alles wat op de kliniek gezien en besproken wordt systematisch behandelen. Wanneer men nu evenwel weet, dat, wat alleen het vullen van zieke tanden betreft, een ervaren tandarts dikwerf één uur en zelfs nog langer voor elke vulling behoeft, dat het aantal patiënten, dat zich aan de kliniek aanmeldt aan groote wisselingen onderhevig is, zoodat te voren niet bepaald kan worden of die één of twee uren, of nog langer zal ophouden; dat een cursus over het vervaardigen en inzetten van kunsttanden reeds voldoende is om een afzonderlijken docent in beslag te nemen, dan zal het duidelijk zijn, dat het tegenwoordig onderwijs in tandheelkunde aan de eischen der toekomstige tandartsen niet kan voldoen.

Het is de taak der Regeering te zorgen, dat de belangen der

*aankomende tandmeesters, die der wetenschap, maar vooral die onzer lijdende medemenschen naar eisch behartigd worden.*¹⁾

Niemand zal toch kunnen zeggen, dat Dentz niet krachtig genoeg bij de Regeering heeft aangedrongen op verbetering van tandheelkundig onderwijs, en daarbij werd hij terzijde gestaan door de H. H. Curatoren der Utrechtsche Universiteit. Telken jare toch werd er door hen op aangedrongen op betere huisvesting van Dr. Dentz en de Zijnen, doch de hooge eischen der Natuur en Geneeskundige Faculteit voor hare Laboratoria en Ziekeninrichtingen, waren almede oorzaak, dat de verbeteringen voor het tandheelkundig onderwijs moesten worden uitgesteld.

Voorts geeft Dentz in zijn boekje een ontwerp-organisatie van het tandheelkundig onderwijs, waarbij hij voorstelt voor den aanstaanden tandmeester het afleggen van het candidaats-examen in de medicijnen verplichtend te stellen. Dit standpunt wordt nog steeds door hem ingenomen, en werd in de in 1906 benoemde „Commissie tot het voorbereiden van voorstellen tot wijziging der voorwaarden tot verkrijging der bevoegdheid van tandmeester en tot reorganisatie van het tandheelkundig onderwijs aan de Rijks-Universiteit te Utrecht”, door hem uitvoerig verdedigd. In het Rapport door deze Commissie den 30sten Januari 1907 uitgebracht, wordt aan Z. E. den Minister van B. Z. voorgesteld het candidaats-examen in de medicijnen bij de studie voor tandmeester in te voeren. Dit Rapport werd door de Regeering ter zijde gelegd, en een rechtstreeksche vakstudie ingevoerd. Toch zijn er reeds verschillende kenteekenen, die er op wijzen, dat de voorstellen van Dentz de voorkeur verdienen, en dat zijne regeling van het Tandheelkundig onderwijs in de toekomst zal blijken de beste te zijn.

Gaan we thans over tot de vraag: „wat heeft Dentz gedaan voor het tandheelkundig verenigingsleven”?

¹⁾ Cursiveering van mij.

Het streven van Dentz om iets van de tandheelkunde te leeren bracht hem in 1878 in aanraking met Picnot. Dentz kwam toen juist uit Duitschland, waar hij kennis gemaakt had met Sürsen, den genialen uitvinder van den harden obturator en later met Dr. Abbot, den schoonvader van den grooten Prof. Miller. Dr. Abbot leerde Dentz het werken met cohaesive goudfoil, en toonde hem voor het eerst de Rubberdam.

De kennismaking met den heer Picnot heeft tot eene intieme vriendschap geleid. Op zijne instigatie heeft Dentz meerdere aansluiting gezocht met en trachten te verkrijgen tusschen de collega's hier te lande, met het gevolg, dat Dr. Dentz, Dr. Becht en Picnot het initiatief namen tot het oprichten van eene Tandheelkundige Vereeniging, welke den 4en Maart 1881 onder den naam van het „*Nederlandsch Tandheelkundig Genootschap*” ten huize van Dentz hare eerste vergadering hield.

Op den 20sten verjaardag van deze vereeniging zei de voorzitter de Heer A. A. H. Hamer in zijne openingsrede: „Alleen aan U, hooggeachte Dr. Dentz, dankt Nederland zijn *School*. Door Uw onvermoeid strijden, door Uw taai geduld, Uw stalen wil hebt gij dit Instituut tot stand weten te brengen, dat als blijvend monument het verre nageslacht van Uw werk zal getuigen. Ook aan het *vereeningensleven* hebt gij den eersten stoot gegeven. Men moge mij tegenwerpen, dat het Genootschap meerdere vaders heeft gehad, in Uw huis heeft het zijn levenslicht aanschouwd, Gij hebt het als wettig doen erkennen, Gij hebt het gedoopt. Op Uw initiatief eindelijk worden ook onze „*Handelingen*” gepubliceerd en de correcte, snelle uitgave danken wij wederom U.

Bij het 25-jarig bestaan van het N. T. G. in 1906 werd Dr. Dentz gedecoreerd met de Orde van Oranje Nassau, als belooning voor zijne groote verdiensten op tandheelkundig gebied, en ofschoon het ons allen verheugde, dat de Regeering hiermede toonde het werk van onzen nestor

op prijs te stellen, hadden velen onzer toch gaarne gezien, dat hem eene hoogere onderscheiding was toebedeeld geworden.

In Juli 1905 bood de in 1904 opgerichte „*Vereeniging van Nederlandsche Tandartsen*” Dr. Dentz het Eere-lidmaatschap aan. Aan het slot van de installatierede zeide de voorzitter:

„Hoog Geachte Dr. Dentz, ik behoef U niet te vragen, of gij onze vereeniging wilt steunen. Het feit, dat gij het eere-lidmaatschap aanvaardt, bewijst reeds voldoende, dat de Vereeniging U niet onverschillig is. Moge de kracht, die steeds van U uitgaat ons allen bezielen, dan zal door Uw bijzijn reeds onze vereeniging in levenskracht toenemen.

Dr. Dentz heeft steeds trouw de vergaderingen bezocht en op bescheiden en sympathieke wijze zijn raad en bijstand gegeven, wat zeker voor een groot deel heeft bijgedragen tot de toenemende groei en bloei van die vereeniging.

Wij zijn nu genaderd aan de bespreking van het tijdperk, dat begint en eindigt met het Tandheelkundig Instituut in de Wittevrouwenstraat te Utrecht.

In 1895 wees Minister van Houten bij de Staatsbegrooting dit gebouw voor de tandheelkunde aan. Zooals het daar stond was het echter niet te gebruiken. Onvoldoende ruimte, nauwe donkere trappen, de voor het onderwijs niet geschikte lokalen voor aan de straat gelegen in een der drukste gedeelten der stad. Aan al deze bezwaren was door de Regeering tegemoet gekomen. Door het uitbouwen van twee ruime lokalen, boven elkander gelegen, in de tuin van de Bibliotheek, was niet alleen voldoende ruimte verkregen, doch had men ook geen stoornis te duchten van het straatrumoer; nieuwe, breede goed verlichte trappen hadden de oude vervangen; in één woord: de metamorphose was zoo groot, dat men het oude gebouw er niet meer in herkennen kon.

Dat inderdaad de nieuwe inrichting aan een groote be-

hoefte voldeed, kan blijken uit de groote toename van het aantal hulpzoekende lijders, welks aantal van 1895—1900 klom van 2119 tot 3992. Het aantal studenten groeide ook met de jaren, zoodat in 1900 de bij de opening geuite vrees, dat het gebouw reeds spoedig te klein zou zijn, werd bewaarheid. Slechts groepsgewijze konden de studenten arbeiden, hetgeen natuurlijk ongewenschte interruptiën in hunne oefeningen teweegbracht, en ongewenschte staking in de behandeling van patiënten. Bovendien gaf deze wijze van werken aanleiding tot ontevredenheid bij de studenten. Zij kwamen met hunne klachten bij Dr. Dentz, die hun den raad gaf zich gezamenlijk tot den Minister van B. Z. te wenden en in een adres op verbetering aan te dringen. Zoo geschiedde. De Minister heeft daarop met bekwamen spoed de zaak onderzocht, de plannen tot uitbreiding beraamd, de daarop betrekking hebbende teekeningen ter goedkeuring voorgelegd, om . . . de zoo hoognoodige uitbreiding *niet* te brengen op de begrooting van 1901. Gelukkig misschien.

Wat was inmiddels gebeurd? Een combinatie van eenige Hoogleraren en Doctoren had een perceel gekocht, Payenborch geheeten, aan de Oude Gracht, met het doel om door uitbouwning in de daarachter zeer groote tuin, eene inrichting te stichten voor de opname van patiënten voor medische, chirurgische en gynaecologische behandeling. De daarvoor benoodigde gelden bleven echter zeer schaarsch toevloeien, en de toenmalige President-curator Jhr. Mr. J. Roëll vestigde er Dentz's aandacht op. Prof. Kouwer, de beheerder van de combinatie liet hem het gebouw zien, en Dentz begreep dat er iets voor het tandheelkundig onderwijs van te maken zou zijn. Daar intusschen door de Regering toch geen gelden werden uitgetrokken om Payenborch te koopen, en de combinatie Kouwer c.s. evenmin voldoende ondersteuning vond om hare plannen door te zetten, zou zeker Payenborch den tandheelkundigen ont-

gaan zijn, (men kon toch het gebouw met aanzienlijke winst verkoopen) zoo niet Prof. K o u w e r D e n t z ter wille was geweest en een groote mate van geduld had geoefend, totdat het gebouw ten slotte eigendom van de Regeering werd. De opbouw en voltooiing van het Nieuwe Tandheelkundige Instituut werd opgedragen aan D e n t z's opvolger, den Heer G r e v e r s. Toch heeft D e n t z met een gevoel van voldoening en niet van spijt, het nieuwe gebouw zien verrijzen, het was voor hem de aankondiger van een nieuwen tijd, die niet meer de zijne was, maar dien hij zoo gaarne zag komen. Wij constateeren, dat tot het laatste moment zijn invloed gegolden heeft; hij heeft de asch voor de Phoenix geleverd.

En hiermede ben ik genaderd tot het einde van het 50-jarig *Tandheelkundig-Tijdvak*-D e n t z. Thans zullen anderen zijn werk moeten voortzetten, jongere krachten zullen voor de Tandheelkundige ontwikkeling in ons land moeten zorgen. Ik hoop met evenveel ambitie en liefde voor ons vak, als D e n t z heeft getoond.

Dr. T h. D e n t z is een man met veelzijdige kennis, die rust op eene breede wetenschappelijke basis, en jarenlange ervaring. Hij is geen kamergeleerde, geen man, die dikke boeken over tandheelkunde heeft geschreven, of de wereld heeft geschokt door eene beroemd geworden uitvinding op tandheelkundig gebied. D e n t z is een eenvoudig, bescheiden werker, die zijn vak liefheeft, en steeds getracht heeft dat vak te verheffen en het te plaatsen in de rij der wetenschappelijke vakken, die geacht en geëerd worden door hen, die ze beoefenen en die er de zegeningen van genieten.

J. M. KLINKHAMER.
